

Lietuviai

The Lithuanian, Semi-Weekly Newspaper.
Authorized by EUCOM/HQ Civil Affairs Division.
Authorization No. UNDP 203. Publisher: Al. Laikunas, (13b) Memmingen, Postfach 2. Circulation: 9.080. Printer: Dietrich & Schuster, Memmingen, Schranneplatz 6.
Aisak, redaktorius-leidėjas A. L. Laikūnas, vyr. redaktorius V. Meškauskas, redaktorius J. P. Palukaitis. Redakcijos ir Administracijos adresas: (13b) Memmingen, Postfach 2, Tel. 2677.
Laiškai eina dukart savaitėje. Paskiro Nr. kaina 0,40 DM. Prenumeratos kaina Vokietijoje 3,— DM, užsakant užsieniui 4,— DM mėnesiui.

Nr. 20

1949. IX. 28.

Paskutinė valanda

* JAV kongreso abiejų rūmų mišri komisija priėmė prezidento Trumano siūlomą ginklų teikimo programą, siekiančią 1,31 milijardo dolerių. Tas nutarimas dar reikalingas formalus abiejų rūmų patvirtinimo. Kaip žinia, atstovų rūmai anksčiau buvo nutarę programą 50% sumažinti.

* JAV Aukštasis komisaras McCloy pirmadienį buvo nusikėlis Paryžiuje tartis dėl naujo D-markės kurso. Amerikiečiai ir britai nori markę nuvertinti 25%, o prancūzai bijodami konkurencijos siūlo ją nuvertinti, pasak BBC, 20%, o pasak Müncheno radiją - 15%. McCloy negalėjęs tuo reikalu susitarti su užsienio reikalų ministru ukinio departamento direktorium Alfandou, buvo tariamasi pas min. pirm. Queille. Pasitarime dalyvavo ir finansų ministeris Petsche, Marshallio plano ambasadorius Harrimanas ir ambasadorius Paryžiuje Bruce. Tariamasi buvo 5 val., rezultatai nežinomi.

* Bendrame amerikiečių-britų pranešime sakoma, kad panaikinami visi vokiečiams iki šiol taikomi kelionių ir užsienį ir emigracijos suvaržymai. Iki šiol vokiečiai galėjo išvažiuoti ir užsienį tik karinių vyriausybų, perauklėjimo arba labai svarbiais asmeniniais reikalais. Pranešime sakoma, kad vokiečiai turėtų galimai dažniau važinėti ir užsienį.

* Prezidentas Trumanas pasirašė kongreso priimtą įstatymą prailginimą, kuriu jam suteikiama teisė sumažinti muitus. Tas įstatymas jau veikia 15 metų ir dabar 6 kartą prailginamas.

Atominis sproginimas Sovietų Sąjungoje

TASSas: paslaptį žinome jau nuo 1947 m. Bomba ar nelaimingas atsitikimas?

Washingtonas (UP). JAV, D. Britanijos ir Kanados vyriausybės panašiai skambančiais pareiškimais paskelbė, kad Sovietų Sąjungoje buvusi įvykdyta atominė bombos eksplozija ir tuo būdu buvę įrodyta, kad Sovietų Sąjunga turinti atominę bombą. Washingtone spaudos atstovams tai paskelbė pats Trumanas. Paskutinės informacijos JAV kabinetui buvo praneštos viena valanda anksčiau, negu viešumai paskelbta.

Tuoju po to kongreso atominės energijos komisija buvo suaukta nepaprastam pasėdžiui - aptarti padėtį po Trumano pareiškimo. Posėdis vyko uždaramis durimis.

Zinią apie atominio sproginimo eksploziją per kelias minutes po Trumano pareiškimo paskelbė visos JAV radijo stotys. Radijo programa buvo nutraukta ir specialiais pranešimais visuomenei perduotas Trumano pareiškimas.

Spaudos konferencijoje Trumanas pareiškė: „Aš manau, kad amerikiečių tauta turi teisę, kiek tai suderinama su tautiniu saugumu, gauti informaciją apie visas naujienas atominės energijos srityje. Tuo pagrindu aš skelbiu šią informaciją: Mes turime įrodymų, kad paskutinėmis savaitėmis Sovietų Sąjungoje įvyko atominio sproginimo eksplozija. Po to, kai atominė energija buvo pirmą kartą atpalaiduota, reikėjo laukti, kad šią naują jėgą išvystys ir kitos tautos. Su šia galimybe mes skaitėmės visą laiką. Aš jau prieš ketverius metus nurodžiau, kad esminės teorinės žinios esančios jau plačiai žinomos. Bendrame JAV prezidento, D. Britanijos ministro pirmininko ir Kanados min. pirmininko pareiškime 1945 m. lapkričio 15 d. jau buvo pa-

brėžta, kad iš tikrųjų nė viena tauta negalės išlaikyti atominį ginklų monopolio. Naujieji įvykiai dar kartą pabrėžia, kad būtina įsteigti aktinę ir veiksmingą atominės energijos kontrolę, kaip to JAV vyriausybė ir dauguma JT narių reikalavo.“

Tuo pat metu panašaus turinio pareiškimai buvo paskelbti Londone ir Ottawoje. Nei Washingtono, nei Londone, nei Ottawoje žodis „bomba“ įsakmiai nebuvo pavartotas. Pareiškimuose kalbama apie „atominę eksploziją“.

JAV kabinetas žino smulkmenas Trumano pareiškimas buvo paskelbtas tuo metu, kai Washingtono vyko JAV, Kanados ir D. Britanijos pasitarimai atominės energijos reikalui. Iš Baltųjų Rūmų patiriama, kad ši informacija JAV vyriausybei buvo pranešta viena valanda anksčiau, negu tai buvo viešai paskelbta. Gynybos ministeris Johnsonas atsakė atsakyti i korespondentų klausimus, kurioje Sovietų Sąjungos vietoje atominė eksplozija įvykusi. I klausimą, ar vyriausybė yra žinoma daugiau smulkmenų, Johnsonas atsakė: „Kabinetas sužinojo visas smulkmenas.“ Tačiau plačiau tuo reikalu pasisakyti atsisakė.

Spaudos atstovai i Trumano spaudos šefo Ch. Rosso kabineta buvo iš naujo pakviesti tuoj po įprastinės rytmetinės infor-

macijos. Jiems susirinkus, Rossas uždarė kambario duris ir pareiškė: „Nė vienas korespondentas neturi teisės iš kambario išeiti anksčiau, negu i rankas gaus prezidento pareiškimo tekstą.“

Prez. Trumanas iki šiol visą laiką priešinosi tik JAV rankose turimas atominės bombos gamybos paslaptis kam nors išduoti. Paskutiniuose JAV - Britanijos - Kanados pasitarimuose nutarta apsieikti svarbesniaisiais gamybos duomenimis. Dabartinis jo pareiškimas rodo, kad Sov. S-ga atominę eksploziją įvykdė mažiau nei dviem metais anksčiau, negu daugumas amerikiečių ekspertų to tikėjosi. JAV karo aviacijos komisija dar 1948 m. sausio 13 d. prezidentą informavo, kad kitos valstybės atominis ginklus tam tikrais kiekiais galėsiančios gaminti iki 1952 m. pabaigoje.

Eksplozija jau liepos mėn? Iš gerai informuotų karinių sluoksnių patiriama, kad vadovaujantieji JAV armijos asmenys jau š. m. liepos mėnesį Vakarų Unijos karines įstaigas painformavę, jog esanti užregistruota atominė eksplozija Sov. S-goje.

Pagal tuos pranešimus, žemės sukretimas buvęs toks stiprus, kad Persijos mieste Mešede įgriuvusi metėtos dalis. Veliau iš Persijos-Sov. Sąjungos pasienio sričių buvo pranešta apie milžiniškus gaisrus sovietų pusėje. Kadangi Sovietų Sąjunga toje srityje turi milžiniškus hidroelektrinius įrengimus atominiais bandymams, daugelio karinių specialistų nuomone, esąs galimas dalykas, kad atominė bomba sprogsi prieš laiką ir atnešusi didelių nuostolių.

Sovietų atominiam projektams vadovauja L. Berija, sovietų slaptosios policijos šefas ir politbiuro narys. Manoma, kad prezidento pranešime kalbama apie taip vadinamosios „Berijos bombos“ eksploziją.

societų užsienio reikalų ministeris Molotovas jau 1947 m. lapkričio 6 d. pareiškė, kad atominės bombos paslaptis nebeegzistuoja.

Tas pareiškimas reiškė, kad Sovietų Sąjunga atominį ginklų paslaptis žinojo ir tie ginklai buvo jos dispozicijoje.

Amerikiečių mokslininkų sluogsniuose tas Molotovo pareiškimas buvo pavadintas blefu ir ten viešpatavo įsitikinimas, kad sovietai atominės energijos paslapties nesužinos anksčiau 1952 m. Tačiau tai buvo neteisingas įsitikinimas, nes sovietai tą paslaptį jau žinojo 1947 m. Dėl kilusio susijaudinimo tenka pabrėžti, kad nerimui nėra jokio pagrindo.

Reikia pastebėti, kad sovietai ir toliau laikosi pažiūros, kad visi atominiai ginklai turi būti uždrausti, nepaisant to, kad jie patys turi tokius ginklus.

TASSo pranešimas pačioje Maskvoje, kaip praneša UP, nesukėlė jokios sensacijos. Sovietų laikraščiai jį atspausdino antruose puslapiuose be jokių komentarų.

Iš viso tenka pastebėti, kad pirmutinė reakcija i Trumano pareiškimą yra susitiprintas atominį ginklų kontrolės reikalavimas. Kongreso atominės komisijos pirmininkas McMahonas pareiškė įsitikinimo, kad būtų gera, jei tuo reikalu pasikalbėti Trumanas susitiktų su Stalinu. Esą būtų gera, kad Trumanas pasakytų kalbą rusams, o Stalinas amerikiečiams (!?). Šiaip ar taip, atominės energijos specialistai yra įsitikinę, kad jei negalima bus susitarti dėl atominės energijos kontrolės, busią labai sunku išvengti didžiausios žmonijos istorijoje katastrofos.

... o Višinskis kalba apie penkių pakta

Vos keliom valandom po sensacingo Trumano pareiškimo praėjus, Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministeris kalbėjo JT visuotinio susirinkimo ižanginėse diskusijose. BBC dipl. korespondento nuomone, Višinskis dar nebuvo gavęs instrukcijų, kaip reaguoti i Trumano pranešimą, bet kalbėjęs apie tai, kas buvo jau anksčiau nuspręsta. Jis, kaip ir buvo laukiama, vėl pakartojė pasiūlymą sudaryti taikos pakta tarp penkių didžiųjų ir uždrausti atominis bei kitus naikinimo ginklus. Šituos du reikalavimus Višinskis papuošė stipriais JAV ir D. Britanijos užpuolimais. Esą tos dvi valstybės sudariusios agresyvią bloką ir beprotiškomis ginklavimo lenktynėmis norinčios palaidoti JT. Jos padidinusios savo karinius biudžetus, statančios naujas bazes ir iš viso ruošiasi naujam karui. Savo didžiausias viltis jos buvo sukrovusios i atominį ginklų veikimą. Tai esą svarbiausioji priežas-

tis, kodėl atominės energijos komisija negalėjusi susitarti. Atlanto paktas, JT Balkanų komisija, kampanija prieš veto teisę, visa tai skiriama JT veiklai nutraukti. Atlanto pakta siekiama neleisti suvereninėms valstybėms vesti nepriklausomos politikos.

Višinskio rezoliucija numato 3 punktus: 1. JT turi pasmerkti, ypač JAV ir D. Britanijos skatinama karo kurstyma, ginklavimosi lenktynes ir karinių biudžetų didinimą; 2. JT turi pasmerkti atominis ginklus ir kitas masinio naikinimo priemones ir pareikšti, kad negalima delsti su besąlygiu atominį ginklų naudojimo uždraudimu ir tarptautine kontrole; 3. visuotinis susirinkimas turi visus kraštus paraginti savo ginčus išspręsti taikingu keliu.

Amerikiečių delegatas Warrenas Austinas pareiškė po Višinskio kalbos: „Ta pati propaganda, kaip ir visados“.

TASSas patvirtina

Sekmadienio rytą sovietų telegramų agentūra TASSas paskelbė sekančio turinio komunikata:

„JAV prezidentas Trumanas rugsėjo 23 d. paskelbė, kad Sovietų Sąjungoje JAV vyriausybės turimomis žiniomis, paskutinėmis savaitėmis įvyko atominis sproginimas. Tuo pačiu laiku britų ir kanadiečių vyriausybės paskelbė panašius pareiškimus. Po šitų pareiškimų amerikiečių, britų, kanadiečių ir kitų tautų spaudoje pasirodė teigimų, kurie sujaukdino plačiąją visuomenę.“

TASSas yra įgalijotas pranešti: kaip žinia, Sovietų Sąjungoje vyksta plataus masto statybos darbai, statomos vandens jėgainės, kasyklos, kanalai, tiesiami keliai. Tiems darbams reikalingi ir skaitlingi sproginimai, pasinaudojant moderniausiais priemonėmis. Kadangi šitie sproginimai jau buvo įvykdyti ir toliau įvairiose vietose bus vykdomi, galimas dalykas, kad jie sukels susidomėjimo ir už Sovietų Sąjungos sienų. Kartu, ryšium su atominė energija, turi būti paminėta, kad

sovietų užsienio reikalų ministeris Molotovas jau 1947 m. lapkričio 6 d. pareiškė, kad atominės bombos paslaptis nebeegzistuoja.

Tas pareiškimas reiškė, kad Sovietų Sąjunga atominį ginklų paslaptis žinojo ir tie ginklai buvo jos dispozicijoje.

Amerikiečių mokslininkų sluogsniuose tas Molotovo pareiškimas buvo pavadintas blefu ir ten viešpatavo įsitikinimas, kad sovietai atominės energijos paslapties nesužinos anksčiau 1952 m. Tačiau tai buvo neteisingas įsitikinimas, nes sovietai tą paslaptį jau žinojo 1947 m. Dėl kilusio susijaudinimo tenka pabrėžti, kad nerimui nėra jokio pagrindo.

Reikia pastebėti, kad sovietai ir toliau laikosi pažiūros, kad visi atominiai ginklai turi būti uždrausti, nepaisant to, kad jie patys turi tokius ginklus.

TASSo pranešimas pačioje Maskvoje, kaip praneša UP, nesukėlė jokios sensacijos. Sovietų laikraščiai jį atspausdino antruose puslapiuose be jokių komentarų.

Iš viso tenka pastebėti, kad pirmutinė reakcija i Trumano pareiškimą yra susitiprintas atominį ginklų kontrolės reikalavimas. Kongreso atominės komisijos pirmininkas McMahonas pareiškė įsitikinimo, kad būtų gera, jei tuo reikalu pasikalbėti Trumanas susitiktų su Stalinu. Esą būtų gera, kad Trumanas pasakytų kalbą rusams, o Stalinas amerikiečiams (!?). Šiaip ar taip, atominės energijos specialistai yra įsitikinę, kad jei negalima bus susitarti dėl atominės energijos kontrolės, busią labai sunku išvengti didžiausios žmonijos istorijoje katastrofos.

generolas Eisenhoweris pareiškė korespondentams: „Aš nematau jokio reikalo pakeisti mūsų gyvenimą ar veiksmus. Tai, kas įvyko, jau buvo numatyta prieš kelis metus“.

Tuo tarpu aviacijos generolas G. Kenney pareiškė, kad JAV radaro paruošties tary-

Bevinas jam atsako

RUSAI TURI IŠLISTI IŠ STRAIGĖS KIAUTO

Flushingas (BBC). D. Britanijos užsienio reikalų ministeris E. Bevinas, pirmadienį kalbėdamas JT visuotiniame susirinkime, atsakė i šeštadienio Višinskio kalbą. Jis pareiškė, kad būtų lengva susitarti dėl atominės energijos kontrolės, jei sovietai išlįstų iš savo straigės kiauto. Susitarus dėl kontrolės, būtų galima uždrausti ir atominės bombas. Sovietai aiškinasi, norį išsaugoti nepriklausomybę, tačiau patys Jugoslavijai stato tokius reikalavimus, kurių nė viena nepriklausoma valstybė negali priimti. Jie Jugoslavijai graso „veiksmingomis priemonėmis! Ar tai taikos meliš irodymas - klausė Bevinas. Ir dėl Vokietijos buvo ilgą laiką tariamasi, bet ką užsienio reikalų ministrai septynias savaites išsėdėję Maskvoje iš sovietų išpešė, tėra tas pats, ką dabar Višinskis pasakė. Norėdami įsiviešpatauti Berlyne sovietai

vos neišprovokavo karo. Sovietai pavergė Bulgariją, Vengriją ir Rumuniją. Tie visi veiksmai aiškiai prieštarauja jų kalbom apie taikos pomėgius.

Prieš tai kalbėjęs Jugoslavijos užsienio reikalų ministeris Kardeljįs kaltino Sovietų Sąjungą prieš Jugoslaviją panaudojus nepaprastą ūkinį ir diplomatinį spaudimą, kuri palydi kariuomenės koncentracija prie Jugoslavijos sienų. Paskutiniu metu prie Jugoslavijos pasienių su Bulgarija, Rumunija, Vengrija ir Albanija įvyko 219 ginkluotų incidentų. Jugoslavija yra komunistinis kraštas ir nekels savo socialinės sistemos, tačiau ji nori būti nepriklausoma.

* 4 užsienio reikalų ministrai nevišame pasitarime negalėjo susitarti dėl Austrijos valstybės sutarties sušarimo.

Rajkas pasmerktas mirti

Budapeštas (UP). Liaudies tribunolas šeštadienį paskelbė sprendimą, kuriu buv. Vengrijos komunistų vadas, vidaus ir užsienio reikalų ministeris Laszlo Rajkas pasmerkiamas mirtim pakariant. Buvštabo viršininko ir krašto apsaugos ministro Palffy Osterreicherio ir Belos Korondy bylos perduodamos kariuomenės teismui.

Kiti kaltinamieji buvo taip nubauti: Tiboras Szonyi - mirties bausme, Andreas Szalai - mirties bausme, Lazaras Brankovas - kalėjimu iki gyvos galvos

Pal. Justus - kalėjimu iki gyvos galvos, Milanas Ognjenovic - 9 metais kalėjimo.

Po teismo sprendimo prokuroras pareiškė, kad įteiksias apeliacija, kurioje reikalaušias mirties bausmės ir abiem iki gyvos galvos nuostiesiems. Pats Rajkas po sprendimo paskelbimo ramiu balsu pareiškė: „Sprendimas yra teisingas“. Jis atsisakė paduoti apeliacija.

Titas protestuoja

Belgradas (UP). Maršalas Titas, kaip einąs užsienio reikalų ministerio pareigas, asmeniškai įteikė Vengrijos pasiuntiniui Eresjesui Sandorui protesto notą dėl Rajko bylos. Notoje byla išvadinta „teismine komedija“ ir „negirdėta provokacija“, kuri išduoda sukts Vengrijos kėslus prieš Jugoslaviją ir jos vyriausybę.

Visa Rajko byla, teigiama Jugoslavijos notoje, yra „karą kurstanti priemonė“, sudavusi smarkų smūgį tarptautiniam bendradarbiavimui ir galinti pasaulyje sukelti „karo psichoze“.

* Vengrijos vyriausybė atšaukė leidimus gyventi Vengrijoje 10 Jugoslavijos pasiuntinybės narių. Tokiu būdu, Budapešte galės pasilikti tik vienas pasiuntinys. Visi kiti Jugoslavijos diplomatai išvadinti šnipais ir žmogžudžiais.

Pavésio netekus

W. Churchillis, prieš kelis metus kalbėdamas Fultone, pareiškė, jog pasaulis tik todėl džiaugiasi taika, kad gyvena atominės bombos pavésyje, kurios monopolij turi amerikiečiai. Jei tas laikotarpis nebūšias išnaudotas tikrai ir pastoviai taikai atstatyti - tolimesnės perspektyvos būšiančios blogos.

Atrodo, kad tas laikotarpis pereito penktadienio prezidento Trumano pareiškimu ir buvo užbaigtas. Amerikiečiai monopolio nebeturį, nors, žinoma, šioje srityje yra ir bus pranašeni.

Tiesa, prezidentas Trumanas nesakė, kad sovietai susprogdino atominę bombą, jis kalbėjo tik apie atominį sproginimą, kurį Graikijos užsienio reikalų ministeris Caldaris JT kuluaruose iškomentavo kaip nelaimingą atsitikimą. Girdi, sprog laboratorija. Ir patys sovietai savo komunikate kalba tik apie statybai reikalingus sprogdinimus. Neaišku koku būdu Vakarų valstybės tą ar tuos sproginimus konstatavo. F. Osborne. JAV delegatas JT atominėje komisijoje tik nurodė, kad amerikiečiai po kelių valandų žino apie kiekvieną atominį sproginimą. „Mūsų stebėtojai yra įvairiose vietose“ paslaptinai pridūrė jis.

Taip pat neaišku, kodėl Vakarų valstybės apie tai paskelbė kaip tik keletą valandų prieš Višinskio kalbą JT visuotiniame susirinkime. Aišku, kad tai padaryta sąmoningai, bet ar tik tam, kad sugadintų Višinskui ūpą? Ar jos tikėjosi kokių nors ypatingų sovietų ėjimų ar pasiūlymų, kuriems norėjo užbėgti už akių?

Be šiaip ar taip, sovietai atominės energijos panaudojimo paslaptį žino. Kas gi toliau?

Vokiečių fizikas, Nobelio premijos laureatas, prof. Hahnas, kurio tyrinėjimai davė atomo fizikai pradžią, pareiškė pasitenkinimo. Girdi, žmonija išsigelbėjo iš atominio karo pavojaus. Būšią taip, kaip su dujomis. Nė viena pusė jų nedrįso panaudoti, nes tikrai nežinojo ką turi priešas. Amerikiečių fizikas prof. Urey yra priešingos nuomonės. Faktas, kad dvi pusės turinčios atominis ginklus, pablogėš padėtį.

Mums atrodo, kad Trumano pareiškimas turės teigiamos įtakos. Visų pirma jis pačioje Amerikoje išblašys iliuzijas, kad sovietai jau yra ir bus nepavojingi, ir kad atominės bombos pagalba juos galima bus užsachuoti. O tokia pažiūra Amerikoje buvo labai paplitusi. Ir kaip tik ji sukliudė glaudesnį JAV bendradarbiavimą su Europa.

Antra, žinia apie sovietų atominis sproginimus irodė atominės energijos kontrolės būtinybę. Juk dabar, anot JAV aviacijos štabo v-kono gen. Vendenbergo, sunkieji B-36 bombonešiai, o jų yra apie 180, yra nuolatiniame paruošties stovyje, kad kiekvieno momentu galėtų smogti. O tie lėktuvai yra pakruti atominėm bombom ir gali, kuro nepapildydami, sukarti 16.000 km. Aišku, tokia būklė yra itin nemaloni. Jau dabar respublikininkų senatorius A. Wiley paragina krašto apsaugos ministerį Johnsoną iškelti i saugesnę vietą savo ministeriją, kad ji nesudarytų taikinio sovietų atominėi bombai. Iš abiejų pusių vis daugiau auganti baimė gali suparalizuoti visą gyvenimą ir galų gale privesti prie karo.

Tačiau atominės energijos kontrolės institucijai visos valstybės turėtų perleisti savo suverenumo dalį, o sovietai to padaryti negali, nes tai prieštarauja jų sistemos esmel. Kas jie tokie ir ko jie nori, pasaulis turėjo pakankamai progos per paskutinius metus įsitikinti. Jis jau galėjo įgyti tą patį patyrimą, kurį iš 1878 m. Berlyno konferencijos atsivežė lordas Beaconsfieldas. Tas gudrus senis tą sykį pasakė: „Daugiau nebėtikiu nė vienam maskviečiui. Jie gali viską padaryti... Kas jiems patiki, yra jau žuves!“

Išvada iš to turi būti aiški. Kol egzistuoja sovietinis režimas ir savo rankose turi atominį sproginimą, tol pasaulis negali ramiai miegoti. Atrodo, kad tas įsitikinimas dabar plėšis dvigubai greičiau negu anksčiau, nes dabar teisybės saulė spirgina i akis, i įvykius negalima žiūrėti ir laukti kas bus toliau, patogiai pavésyje įsitaisius.

Baltai bėga

Stockholmas (BBC). 400 baltų pabėgėlių išplaukė mažu laiveliu iš Švedijos i Kanadą. Jie išplaukė be leidimo, nes Švedijos įstaigos atsisakė leisti 400 žmonių plaukti laiveliu, kuriame normaliai telpa tik 50. Abejojama, ar taip perkrautam laiveliui pasiseks nugalėti rudens audras.

Pasibaigė JAV ūkinė krizė?

Amerikos ūkinės krizės trunka įvairiai. Trumpiausia (1890/91 m) tęsėsi 9 mėnesius, ilgiausia prasidėjo 1837 metais ir užtruko 72 mėnesius iki 1843 m. Jei dabartiniai simptomai neapgauna, dabartinė labai švelni krizė, kuri tęsiasi apie 10 mėnesių ir 4 mil. žmonių atėmė darbą, o pramonės gamybą sumažino 17%, gali būti pavadinta trumpa krizė. Visi ženklai rodo, kad ji jau pasibaigė ir kad nepaprastai aukšti Jungtinių Amerikos valstybių gamybos ir dirbančiųjų žmonių skaičiai ne tik bus išlaikyti, bet dar padidinti.

Rugsėjo 8 d. JAV vyrausybės paskelbė statistiniai duomenys apie rugpjūčio mėn. dirbančiųjų skaičius sustiprino iki šiol atsargų ūkinį sluogsnį optimizma. Kaip jau pranešėm, per tą mėnesį bedarbių skaičius sumažėjo 406.000. Ypač padidėjo tas faktas, kad vien tik prekyboje ir pramonėje šiandien dirba 1.368.000 žmonių daugiau negu liepos mėn.

Gamybos indeksas, kuris 1948 m. spalio ir lapkričio mėn. pasiekė 195 (100 = 1935 — 1939 m. vidurkis), o liepos mėn. krito iki 162, dabar vėl pakilo 169. Tektis ir avarinės pramonės, kuri pirmoji pajuto krizės ženklius, dabar jau vėl atsigauna. Būdingas yra ir įpakavimo medžiagų pramonės gamybos pakilimas, kurį iššaukė padidėjęs pareikalavimas. Mat, tai reiškia, kad prekybininkai laukia didesnės apyvartos.

Beveik visame krašte detali prekyba padidėjo. Nedideli kainų sumažinimai likvidavo pirkėjų pasakbuosius streikus. Visose prekybos srityse pastebėta, kad sandėliai greičiau tuštėja, negu fabrikai juos spėja pripildyti. Prekybininkai stengiasi per vasarą išuštėjusius sandėlius vėl papildyti. Jie prisipažįsta buvę per daug pesimistiniai ir per juodai žūrėję į ateitį — pirkėjai dar turi daug laisvų pinigų, kuriuos nori investuoti į prekes.

Vienintelis šešėlis, kuris tampo šiaip neaukštai palankias ūkinės perspektyvas, yra didžiųjų streikų grėsmė, o streikai galimi pieno, anglių ir automobilių pramonėje.

Jei tie streikai pasibaigs visuotiniu algų pakėlimu, aiškina žinomas JAV ekonomistas Rogeris Babsonas, tai galės neigiamai paveikti ūkinę būklę, nes vėly ir infliaciją. Jei tačiau darbininkai pasitenkintų vien pensijų išsiūpinimu arba draudimo nedarbo atveju padidintu, tai negalėtų blogai paveikti, nes padidėję tokiu būdu atlyginimai nebūs išreikšti didesne pinigų apyvarta, bet bus sutelkti kredito institucijose.

Šiaip ar taip visuotiniū išitikinimu, JAV ūkinė krizė bent laikinai pasibaigė ir vėl einama pirmyn.

Streikų banga JAV

New Yorkas (AFP). JAV dabar streikuoja 480.000 angliakasių, be to, jei darbdavims nepasiseks susitarti su metalo darbininkų profesine sąjunga, šeštadienį streiką pradės dar vienas milijonas metalo darbininkų. Pleno žmonės jau pradėjo gesinti lydinamąsias krosnis. Dėl streikų anglies pramonėje darbo neteko 27.000 geležinkelių. Mėnesio gale keteko sustreikuoti dar 60.000 uostų darbininkų, jei iki to laiko nesutars su JAV rytų pakraščiu laivyninkystės bendrovėmis.

Naftos medžioklė Austrijoje

Ketvirtadienį New Yorke prasidėjo nauji 4 užs. reik. min. įgaliojimų pasitarimai Austrijos valstybės sutarties reikalu. (Reuteris).

Austrijos ministerių kabineto nariai yra gana optimistiški. Jie tiki, kad valstybės sutartis, dėl kurios jau istisus mėnesius Londone deramasi, pagaliau vis dėlto bus pasirašyta. Jie pasiruošę daryti nuolaidas beveik kiekvienam punkte. Be abejo, tik laikinai. Niekas negali garantuoti, kad jie ištikimai laikysis kiekvieno sutarties taškėlio, kai raudonoji armija iškels koją iš Austrijos teritorijos.

Idomiausias sutarties punktas yra naftos klausimas. Tiksliau: rusų atkaklumas užsitikinti Austrijos naftą savo naudai. Rugsėjo pradžioje jie Londone įteikė 9 puslapių memorandumą, kuriame pareikalavo, kad visa Austrijos nafta tekėtų Rusijai.

Memorandume nurodomos septynios vietos, kuriose Rusija nori vykdyti grėžimus. Kalbama apie tariamą buv. vokiečių nuosavybę. Reikiama, kalbama apie tuos naftos šaltinius, kuriuos Hitleris, įžygiavęs Austrijon, nusavino. Šie septyni šaltiniai sudaro 60% dabartinės austrų naftos produkcijos arba 910.000 to per metus.

Be to, rusai reikalauja teisės grėžti šaltinius kitose 26 Austrijos teritorijos vietose. Tas plotas apima 3.000 kv. mylių. Jame yra fabrikai, rafinerijų ir kt.

Gal būtų idomiausias šio pasiūlymo punktas yra tas, kad kiti sąjungininkai savo valdomus naftos šaltinius — dar prieš karą amerikiečiai Austrijoje yra investavę nemaža kapitalo — galėtų eksploatuoti tačiau naujų grėžimų vykdyti neturėtų teisės. Trumpai: po kurio laiko Sovietų Sąjunga liktu vienintelė valstybė, turinčia teisę vykdyti naujus grėžimus.

Net nuostabu, kad rusai su tokiu atkaklumu reikalauja sau išimtinės grėžimo teisės visoje Austrijoje, atsimenant, kad visa austrų naftos produkcija ir geriausiais metais, paalyginus su pasauline produkcija, yra gana maža. (Ir vokiečių laikais didžiojoje rafinerijoje Zisterdorfe buvo realizuojama tik po 100.000 to per mėnesį). Tačiau rusų atkaklumas šiek tiek paaiškėja, atsimenant vieną istoriją, kuri sudaro rusų naftos politikos Austrijoje pagrindą.

Aš ją prieš dešimt mėnesių sužinojau iš vieno žmogaus, kuris vienodai jaukiai jaučiasi New Yorke ir Tangere, Vienoje ir Kaire, Stockholme ir Pekinge, kuris, žino daugybės tarptautinių sutarčių užkulius. Kai jis man tą istoriją papasakojo, aš ją palaikiau gryna fantazija. Bet šiandien ir aš galvoju kitaip.

Paskutinėmis žiniomis, metalo darbininkų profesinė sąjunga priėmė naują prezidento Trumano pasiūlymą streiką atidėti dar šešiom dienom. Per tą laiką bus bandoma dar kartą susitarti.

Tuo tarpu angliakasių vadas Johnas Lewis įsakė angliakasių streiką tęsti toliau.

* Sovietai patvarkė, kad Berlyno miesto geležinkelio traukiniai, baigę savo tarnybą būtina grįžti į sovietų zoną ar jų Berlyno sektorių.

Atsistiko 1948 m. vėly rudenį Vienoje. Kaip ir nekartą, kalbėjome apie būsimąją valstybės sutartį. Mano pažįstamas man pasakė, kad rusai jokiū būdu nesileisą ir bet kokias derybas prieš 1949 m. balandžio 1 d. Nes iki balandžio pirmosios jie vykdysią plataus masto tyrinėjimus, ieškodami „naujų nepaprasto dydžio žibalo šaltinių“.

Pasakojimas pasitvirtino. Įvairių Austrijos nafta besidominčių valstybių žinių agentūros pranešinėjo apie įvairiose Austrijos vietose rusų slapta vykdomus grėžimus. Niekas negalėjo tiksliai pasakyti, kodėl rusai staiga tuos grėžimus pradėjo ir kodėl jie tiems darbams metė tokią didelę pinigų sumą.

Mano pažįstamas tą reikalą taip aiškino: Rusai iš kažkur sužinojo, kad vokiečiai 1944 m. pabaigoje kažkur Austrijoje radę milžiniškus naftos šaltinius. Dabartiniai šaltiniai prieš naujai rastuosius būtų tik šešėlis. Tačiau vokiečiai jau tada žinojo, kad jiems netrukus teks iš Austrijos pasitraukti. Todėl jie rūpestingai panaikino visų grėžimų pėdsakus, užkasė arba sudegino planus, o keletą austrų specialistų, žinojusių paslaptį, nužudė.

Tokia istorija, mano pažįstamas negarantavo, kad tai tiesa. Jis tik teigė, kad rusai ja tiki ir esą apstėti idėjos šiuos paslaptinius šaltinius žūt būt surasti. Jis kalbėjęs su vienu rusų pulkininku, kuris jam visu rimtumu garantavęs, kad vokiečių geologams dingus, ir visus žemėlapius sudeginus, viską reikią pradėti iš naujo. Tačiau ir moderniausiais metodais iki balandžio pradžios „rezultatų“ pasiekti nebūsią galima.

Vienas Austrijos vyriausybės narys, kuriam aš šią istoriją papasakočiau, davė suprasti, kad rusai turį tiesos: vokiečiai naftos Austrijoje tikrai ieškoję. Tačiau jie neradę jokių esminių šaltinių, ir rusai jų taip pat nerasia. Tačiau jei jie norį tam reikaui mėtyti pinigus, — aiškino ministeris, tegul mėta. Be to, rusai visiškai netikėty, jei jis jiems tai pasakytų.

Visa istorija būtų likusi gana komiška, jeigu rusai nebūtų ieškoję ir dingusių vokiečių geologų. Sekančių mėnesių būvyje

jie areštavo ir pagrobė labai didelį skaičių austrų naftos specialistų, pvz., F. Vizvary, buv. „Naftos tarnybos“ ir „Grėžimo techniku laikraščio“ redaktorių, K. Turyną buv. šių laikraščių bendradarbį, dipl. inž. E. Poerschmanną, anksčiau dirbusį Zisterdorfo rafinerijoje, laborantą Wertlį, inž. Blazejovskį, Walterį Schuh, dirbusius didžiųjų Austrijos rafinerijų mineralinėse laboratorijose. Buvo grobiami ir Zisterdorfo ekspertai. Zisterdorfe pasakojama, kad per trejus metus dingę apie 500 specialistų ir ekspertų.

Kitas šios rusų medžioklės simptomus yra visiška Zisterdorfo srities izoliacija, kurią rusai paskelbė 1948 m. rudenį. Čia atsiūsta tariamoji „jmonių apsauga“ — vien iš komunistų sudarytas sargybų dalinys — kurio lojalumas ir ištikimybė buvo nuolat kontroliuojama. Ši dalinių sudaro apie 700 vyrų, kurie ginkluoti naujais ginklais, didžiąja dalimi rusiškais automatais. Būdingas, atsimenant Austrijos sąlygas, ir atlyginimas: 1300—1500 šilingų mėnesiui. Be šios „jmonių apsaugos“, yra sudarytas ir atsarginis 5000 mažiau patikimų vyrų dalinys.

Jeigu iki praeito rudens patekti į Zisterdorfo rajoną, buvo labai sunku, tai jau žiemą ir dabar jau visai neįmanoma. Aplink pilna rusų šnipų. Jie nenori, kad pasaulis sužinotų apie jų grėžimus.

Tuo metu, kaip sakiau, man ši istorija atrodė per daug fantastiška, kad ją galėčiau skelbti. Tačiau, kai rusai Londone aiškiai pareiškė pretenzijas į visą ateityje rasimą naftą, aš įsitikinau, kad jie tiki tuo paslaptingu vokiečių radiniu.

Curtas Riessas.

Paskelbta Kinijos liaudies respublika

* Kinijos komunistų vadas Maoctungas trečiadienį proklamavo „Kinijos liaudies respubliką“, kuri esanti pasiryžusi įstoti į didžiulę taiką mylinčių tautų šeimą. Jis tai pareiškė, kalbėdamas „patariamojo susirinkimo“ Pekinge posėdyje. Maoctungas pabrėžė, kad Kinija, nugalėjusi visus užsienio ir vidaus priešus, sukursianti savitą civilizaciją.

Washingtono politiniuose sluogsnuose kalbama, kad JAV Kinijos liaudies respublikos artimiausiu laiku nepripažinsiančios nei de jure, nei de facto. Tačiau Washing-

* Italų laikraštis „Momento Sera“ praneša iš Triesto, kad viename amerikiečių karo laive Jugoslavijos ir Italijos atstovai susitarė dėl Jugoslavijos valdomos laisvos Triesto teritorijos B zonos padalinimo tarp Jugoslavijos ir Italijos. (? - red.)

* Sovietų Sąjunga įteikė Italijos vyriausybei naują protesto notą dėl Italijos dalyvavimo Atlanto pakte, Italijos užsienio reikalų ministerijos informatorius pareiškė, kad ta nauja nota Italijos neįaudina.

* Maskvos radijas paskelbė „Pravdos“ str., kuriame neseniai už komunistines tendencijas iš darbo partijos išmestam žem. rūmų atstovui Zillicui primetamos simpatijos Titui. Jis vadinamas Tito proteguotoju Europoje. Kaip žinia, Zillicius neseniai lankėsi pas Titą.

* Belgijos senato teisių ir vidaus reikalų komisijos pritarė įstatymo projektui, numatančiam pravešti tautos atsklausimą dėl karaliaus Leopoldo grėžimo. Socialistai balsavo prieš, o kai kurie liberalai nuo balsavimo susilaikė.

* Pasaulinės eklezijų tarybos posėdyje Zenevoje buvo nutarta kreiptis į Maršallo plano valdytoją P. Hofmaną, prašant iš to plano skirti 10 milijonų dolerių vokiečių pabėgėliams sušelpiti. Esą vilčių, kad tas prašymas bus patenkintas.

* Maskvos radijas paskelbė „Izvestijos“ str., kuriame JAV yra kaltinamas, nuo 1941 iki 1943 metų vedusios slapta derybas su Hitleriu, tikslu sudaryti separatinę taiką. Tų derybų metu Johnas Fosteris Dullesas pasisakęs už vokiečių federacinę respubliką, su kuria būtų susijusi ir Dunojaus valstybių federacija. Atitinkami dokumentai buvę rasti sovietų kariuomenės Berlyne.

tonas neturįs nieko prieš, kad komunistinė Kinija pripažintų D. Britaniją, kuri tuo pačiu komunistų užimtos dalys rūpinęsi ir JAV interesais. Paryžiuje manoma, kad D. Britanija Maoctungo vyriausybę netruks pripažins de facto.

* Saugumo Taryba atmetė sovietų pasiūlymą vėl svarstyti atominės energijos kontrolės problemą.

* G. Eisleris, pabėgęs JAV komunistas Nr. 1, paskirtas sovietinės zonos informacijų tarnybos viršininku.

Kaip veikia Secret Service

Talkininkai

Jis numotė kaklaryšį ir atsisėgė apikaklę, perbraukė ranka per plaukus, užgesino degančią dūjinę plytą ir pribėgo atidaryti duris, išgirdęs vokiečių balsus.

— Parasiutinininkas, ką? Aš iš karto supratau. Mačiau, kaip perbėgo per sodą.

— Tikrai?

— Aš jį aiškiai mačiau. Dingo už varnelių, ties vištėde.

— Ja, ja! — patvirtino kitas vokiečiai, nukreipdamas automatinio pistoleto vamzdį sodo pusėn.

Dvi valandas Francis patuliavo su vokiečiais ir atsiūstais policininkais. Rytą surado savo parašūtą tarp medžių. Prasivitus grįžo linksmas, tačiau mirtinai pavargęs, namo. Bet pailsėti dar nebuvo laiko.

— Turiu skubiai išsimaudyti. Portfelį reikia šį rytą pristatyti į Paryžių.

Aštuntą valandą šypsodamasis įlipo į vokiečių leitenanto automobilį, kuris jį nugabeno iki Pont de Sevres, kur jis perlipo autobusan.

Jis buvo giliai įmėgęs, kai autobusuą tikrinąs policininkas jį priklėlė.

— Ką tamsta turi portfelėje?

— Radijo siųstuvai! — atsakė jis žiovaudamas, o visi keleiviai nusijuokė.

Tačiau niekas nenujautė, kad jis sakė tiesą.

Atlikęs pareigą, jis vaikštinėjo ties eite vokiečių tankų, stovinčių prie Grand Palais. Staiga pasigirdo maršų muzika, ir jis pasibėgė vokiečių dalim, kuris kasdieną tuo pačiu metu pražygiuodavo per

Champs Elysees. Vienas gatvių valytojas sustojo šalia jo.

— Gaikla, kad tokiu momentu nepasirodo RAF lėktuvai. Būtų gražu!

— Taigi, — atsakė Francis.

Kitą dieną jis su keletu apylinkėje gyvenančių vokiečių vėl išvažiavo į Paryžių. Be pertraukos fotografavo juos su savo mažąja Kodako kamera, o jie ant savo rankų laikė jo sūnelį. Prie Grand Palais tankai tebestovėjo. Vaikas užlipo ant tanko viškrū, o Francis jį nufotografavo tuo metu, kai jis šoko į ištisus vokiečių puskarininko rankas. Taip Londoną pasiekė pirmosios naujųjų Tigro tipo tankų nuotraukos...

Po kelių savaitių vienas britų lėktuvas 500 km greičiu praskrido virš Triumfo Arkos tuo metu, kai vokiečių dalinys įsuko į Champs Elysees, ir iš aštuonių patrankėlių paleido šiuvių serijas į besislapstančius kareivius. Kapitonas Francis norėjo sužinoti, ar gatvių valytojas, kuris davė mirtį, įvykio dieną tikrai buvo toje pačioje vietoje.

Viename Prancūzijos mieste, kurį buvo subėgę daug pabėgėlių, turėjau daug reikalų su vienu buv. Strassburgo žurnalistu, kuris mums talkininkavo.

Vieną dieną tas žurnalistas — ponas Schoeffers man pasakė, kad jis norįs man pristatyti tūlą penktolikmetį berniuką.

— Jis yra apsikrusis vyrukas ir jau kelios savaitės suka man galvą, kad jį supažindinčiau su angliais. Pagaliau aš buvau priverstas jam prižadėti. Pagal savo mžį jis yra labai rimtas, ir aš juo visiška pasitikiu. Jo tėvus sušaudė vokiečiai.

— Kur jis yra?

— Mano žmona jį pasikvietė pietų. Tamsta galėsi jį stebėti ir pats nuspresti, ar verta su juo kalbėtis. Jis nežinos, kas tamsta esi.

Albertas buvo jūdrus ir gana nervingas berniukas. Atrodė tikrai daug vyresnis, negu 15 metų.

Apie mane buvo pasakyta, kad esu prakeliuąs pažįstamas. Jau per pirmas 15 minučių įsitikinau, kad jis nėra plepys: manęs nepažindamas, jis kalbėjo apie įvairiausius kasdienius reikalėlius, o kai aš užvedžiau kalbą apie karą Rusijoje, jis nutilo, kaip žuvis.

Man davus ženklą, šeimininkas prabilo: vgne-amnuodr meunord wao meunodrr — Albertai, aš savo pažadą išpildžiau. Mūsų draugas yra anglų karininkas.

— Aš iš karto taip pagalvoju, — atsakė Albertas, imdamas mano pasiūlytą cigaretę. — Tamstos išvaizdoje nėra nieko angliško, tačiau tamsta esi kitoks, negu visi tie žmonės, kurie ateina pas Schoefferi. Aš pagalvoju: arba tamsta esi atsitiktinis Schoefferio pažįstamas, arba anglis. O kadangi ponas Schoeffers mane anksčiau su tamsta nesuspažindino, tai aš ir padariau išvadą, kad tamsta esi anglų karininkas.

Sios logikos aš negalėjau paneigti. Aš neabejoju, kad jis man kalbės tikrą tiesą. O jis paprastai ir aiškiai išdėstė, kodėl jis manąs galėsiąs būti pirmaeiliu agentu. Gerai kalbėdamas vokiškai, jis buvo pasiryžęs vykti net Vokietijon.

— Deja, viskas nėra taip lengva, Albertai. Su tuo nesutiktų mano viršininkai, o be to, ir aš pats nenorėčiau. Aš tiklu, kad tu būtum mums labai naudingas, jei būtum bent ketveriais arba penkeriais metais vyresnis. Bet tu turi būti protingas ir baigti mokyklą.

Jis nusivykęs atsiskakė eiti mokyklon ir man dar kartą užtikrino, kad aš tik turįs duoti jam žinia, kada mano nuomonė pa-

Tauta nusivylusi vakarais. Baisi moterų dalia. „Tavo žmona MVD suimta“.

Telkiamas rusų kariuomenė.

Daugelis mūsų tautiečių jau sūtinka su dabartiniu savo likimu, tačiau vis dar yra tokių, kurie pasirenka laisvą gyvenimą miške. Tačiau ir ten anksčiau ar vėliau suranda juos MVD dėka šunų ar blogų žmonių. Toks jau mūsų gyvenimas šiandien, toks bus ir rytoj. Taigi Tu gali būti laimingas dar galėdamas ten gyventi ir dirbti, kad ir anglių bei geležies kasyklose.

Tavo keturi draugai (laiskė išvardijamos 4-ias pavardės) 1946 m. buvo sušaudyti. Vienas blogos valios žmogus išdavė juos raudoniesiems, girdi, jie eina su partizanais. Tu pažinojai puikią mergaitę S. iš gimnazijos laikų. Ji, drauge su daugeliu kitų latvių mergaičių, tapo raudonarmiečių auka: jos visos išprievartautos. Kiekviena jų turėjo patenkinti 12-os mongolų ar rusų reikalavimus. Po to S. dingo ir po kiek

laiko rasta negyva kapinėse: ji buvo nusizudžiusi. Daugelis latvių moterų, kurios nemėgo rusų daugiau už viską pasaulyje, šiandien auginą jų vaikus. Rusai nušovė jų tėvus, brolius, vyrus ir kitus artimuosius.

Tavo žmoną MVD suėmė po to, kai ji atsiskakė patenkinti jų gyvulišką užgaidą. Kartą parašė ji iš N. N. miesto Sibire trumpą laiškučių savo tėvynėje likusiai motinai, kuriame nė žodžių neužsimena apie gyvenimą ir darbą.

Čia nebėra daugelio iš mūsų draugų (vėl išvardijamos septynios pavardės). Jų vietą užėmė rusai, kurie viską vagia ir skundžia latvius bolshevikams. Šiam reikalui laisvai vaikščioja ir dalis vokiečių bėlaisvių. Šie dirba prie geležinkelio darbų. Iš ūkininkų prašo duonos ar šiaip jau ko valgyti. Gave apie savo geradarius praneša MVD.

Perleita pavasarį aš buvau Rygoje, bet dabar negaliu ten nuvykti, nes kiekvienai kelionei reikalingas specialus leidimas, o aš čia neturiu vilties jį gauti. Ryga tebėra griuvėsiuose ir yra tapusį labai nešvari miestu. Žmonės gatvėse vaikšto be vilties ir be ūpo, visi nuleidę galvas. Kirchenšteinas pranyko, o su juo ir daugelis kitų iš „viršūnių“.

Nežinau, ar aš galėsiu Tau šį laišką išsiųsti, nors ir turiu tam vieną kelią: mūsiškiai, kurie miškuose gyvena, suaina su lietuviu ir lenkiais.

Dažnai iš SSSR atvyksta naujų kariuomenės telkinų ir ginklų šalona. Vaizdas panašus kaip 1941 m. pavasarį. Atrodo, kaip gali kilti karas. Kuršiu krašte ir Zemgalėje yra daugiausia karių, rusų civilių. Ir vokiečių bėlaisvių skaičius čia yra padidėjęs.

Jūs latviai, kurie šiuo metu laisvame pasaulyje esate, turite visomis jėgomis, tvirtai laikytis, nes žinokite, kad Tėvynėje yra ilkę nedaugiau kaip 800.000 latvių...

Reuteris kritikuoja vakariečius

Berlynas (StN). Berlyno vyr. burmistras Reuteris, kalbėdamas amerikiečių žurnalistams, smarkiai kritikavo vakariečių elgseną. Jis aiškino, kad vakariečių neryžtingumas varo berlyniečius iš proto. Jie saką pamokslus ir siunčia specialistus, tačiau negalį nieko nuspresti.

Tiesiog stebėtis reikia, aiškino toliau Reuteris, kad Berlyno gyventojai, nepaisant to, jog jų tarpe yra 30% bedarbių, nepatenka į desperaciją, žiūrėdami kaip jų draugai vakariečiai laukia Višniskio sprendimų.

Reuteris reikalavo, kad Berlynas būtų įtrauktas į Vakarų Vokietijos respubliką ir ypatingai puolė prancūzų elgsnį, kurie daugiausia priešinasi Berlyno priėmimui į Vakarų Vokietiją. Prancūzija su pagalba Berlynui diešiant. Tiesa, ji sakanti, kad berlyniečiai esą didvyriai, tačiau kartu ji mananti, kad didvyriai esą pavojingi.

Kaip gyvena amerikiečiai darbininkai

TARPTAUTINĖS PROF. SAJUNGOS KURIAS MES APLANKĖME

Tarptautinė moterų aprangos prof. sąjunga Karo metu šioji sąjunga buvo visuomet pasirodusi paremti savo profesijos draugus sąjunginiuose ir užimtuose kraštuose, kuriai pasibaigus su tuo paciu entuziazmu stengiasi padėti atsistatyti ir subvelninti vangą. 70% visų 400.000 narių yra žydiškos arba itališkos kilmės, kurie arba patys gimę Europoje arba jų tėvai yra atvykę iš tenai. Europos prof. sąjungų tradicijos užtat ir šiandien dar gyvai tebejauciamos.

Toji profesinė sąjunga savo nariams netik suteikė ūkinį pagrindą, kurio darbininkai ligi toli dar nebuvo pažinę, bet pajėgė ir tos pramonės šakos darbdavius suorganizuoti, taip kad jie pakovė tarpusavy nežabotai konkuruoti, o vietoj to stengiasi savo įmonėse sukurti sveikas ir užtikrintas darbo sąlygas. Prof. sąjunga pionieriškai išėjo į kovą prieš bet kurią rasinę diskriminaciją, savo pareigūnų dalį išrinkdama iš juodosios rasės narių, kitiems negrams suteikdama stipendijas aukštajam mokslui eiti. Ji protegavo profesinį lavinimąsi, specialius atostogoms ir poilsui institucijų įrengimą. Šiandien ji, be daugelio kitų įrengimų, turi savo keturis radijo siuntuvus, kurie dėl puikios programos yra labai mėgstami. Jai pasisekė sutelkti organizacijai kapitalą, siekiantį daugiau per 30 mil. dolerių.

Darbo sąlygos aprangos pramonėje, kuri mažiausia prieš dvidešimt metų buvo pagarsėjusi savo darbininkų išnaudojimu, šiandien yra daug geresnė, negu daugelyje kitų Amerikos pramonės šakų. Savaitėje dirbama vidutiniškai 35 val. valdintis darbininko uždarbis svyruoja tarp 1,04 ir 2,13 dol.

Už tą patį darbą vyrai ir moters gauna ir tą patį atlyginimą. Prie to darbdaviai primoka po maždaug 7,5% savaitinio uždarbio atostogų ir ligos pašalpos, gydymosi ir laidojimo išlaidoms. Sergantiems darbininkams mokamos pašalpos savaitėje siekia po 15-25 dol. Kai kurių vietovių skyriams pasisekė su darbdaviais susitarti dėl senatvės pašalpų mokėjimo.

Jungtinė aprangos pramonės darbininkų prof. sąjunga

Savo dydžiu antroji Amerikos aprangos pramonės profesinė organizacija yra Jungtinė aprangos pramonės darbininkų prof. sąjunga, kuri priklauso CIO ir kuri sudeda iš vyriškų rūbų siuvyklų darbininkų. Abi organizacijos turi daug bendra ir dėl to bendrais bruožais veda tą pačią profesinę politiką. Vyrų aprangos pramonės

Atsiūsta paminėti

Popiežių enciklikos ir kalbos svarbesniais žmonių viešojo gyvenimo klausimais. Spaudai paruošė vysk. Dr. V. Brizgas. Išleido „Lux“, Stuttgart, 1949 m. 632 didelio formato pusl.

DAINOS SKAUTIŠKAJAM JAUNIMUI - paruošė J. Zdanavičius, atspaudė rotatorium Juozas Kreivėnas 1949 m. Memmingene. Tik privačiam naudojimui.

LAUDIES ŠOKIAI - J. Zdanavičiaus, atspaudė rotatorium Juozas Kreivėnas 1949 m., tik privačiam naudojimui. Turinys: žiogeliai, šiaučius, suktnis, noriu miego.

Aleksis Rannit: Maria Under, estnische Nationaldichterin, specialus leidinys XXI tarptautiniam PEN klubo kongresui. 15 psl. Išleido: Herder Freiburg 1949. —

Pulgis Andriusis

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut. Tübingen

Pertraukta kelionė

IS RASOMOS NAUJOS KNYGOS

Juo labiau pasaulis kalba apie planavimo mitą, juo labiau aš juo netikiu. Kodėl? Nuo pat jaunystės buvau aistringas užkaištomas ir, pirmajai pavasario saulei užkaištoms, neatlikęs visų universiteto kolokvijumų, nesutvarkęs sąskaitų su kambario šeimininke, taip sakant išsokęs namčia pro langą, maudavau per sieną ties Eikūnais ir grįždavau esmo tik vėlai rudenį, gandrims ir gervėms išsirendant ir šiltuosius kraštus.

Kelionė nuodėmė yra viena iš saldžiausių velnio sąrašuose, ir kas vieną kartą jos paragatija, yra baigtas žmogus.

Pirmą kartą kariau šiai nuodėmei į glėbį 1928 metų gražų pavasarį. Ir, kaip ir visuomet gyvenime, visai atsitiktinai. Vienas Kauno abstraktaus meno dailininkas pasidarbino pas račių abstrakčių formų vežimą ant dviejų ratų, nusipirko iš vežiko įgantai šlubą arklį ir, neturėdamas tokiaj cirkinei kelionei kompanijono, per žmones susirado mane, nors aš ir nebuvau karštas futuristinio meno šalininkas, ir pakvietė trumpam pasivažinėjimui: Kaunas — Berlynas — Dresdenas — Praga — Viena — Roma!

Kuomet, sumokėjęs didelius pinigus (tai buvo specialus užsakymas!), iš dirbtuvės išvažiavom ir bandomąją kelionę Kauno gatvėmis, račius, išsėdėm pro savo kiemą vartus, tik dabar (jau turėdamas rankoje banknotų pundeį) prapliupo kvatotis: — Tokių klijentų gyvenime pasitaiko tik

prof. sąjunga turi žymiai geresnę socialinio draudimo sistemą, savo nariams yra įsteigusi du didžiulius bankus ir daugelį statybos bendrovių.

Miegamųjų vagonų patarnautojų prof. sąjunga

Si organizacija, kurioje yra susibūręs Amerikos miegamųjų vagonų patarnaujančių personalas, susideda išimtinai iš negrų. Jos pirmininku yra Mr. Philip Randolph — laikraščio redaktorius, teisininkas, socialistas ir bene išpūdingiausias kalbėtojas JAV profesiniame sąjūdyje.

Gal būtų ir nevisiškai tikslu miegamųjų vagonų patarnaujančio personalo pavyzdžiu matuoti, kokią pažangą Amerikos pramonės gyvenime padarė negrai per paskutinį dešimtmetį. Vis dėlto šios grupės laimėjimai tenka vertinti kaip dalis bendrosios veiklos, kuri, nepaisydama visų kliūčių, pasirinko tikrąjį kelią. Šios prof. sąjungos nariai gauna pastovų mėnesinį atlyginimą, kuris svyruoja tarp 219,10 ir 241,00 dol. Be to, jie gauna dar kišpiniginčius, kurie gerokai prašoka pastovų atlyginimą. Jie gali būti atleidžiami iš darbo tik tuo atveju, kada dėl kiekvieno paskiro asmens atleidimo gaunamas s-gos vadovybės pritarimas. Suilaukę 60 metų amžiaus nariai gauna po 60 dol. mėn. pensijos. Ligos ir nedarbo pašalpos mokama 15 dol. savaitėje.

Jungtinė angliakasių profesinė sąjunga

Jokia kita profesinė organizacija nėra pasiekusi tiek daug ir tokių didelių laimė-

jimų, kaip Jungtinė angliakasių profesinė sąjunga. Dar 1939 m. JAV angliakasis per savaitę teuzdirbdavo tik 35 dol. Keponė puo, jo gyvenamos vietos iki darbovietės jam nebūdavo apmokama. Be to, darbu reikalingą sprogdinamą medžiagą turėdavo įsigyti jis pats. Šiandien tas pats angliakasis, dirbdamas dienos šviesoje, už 7,5 val. darbdienį gauna 13,03 dol. Požeminiuose darbuose pagal savo pajėgumą jis uždirba nuo 13,75 iki 16,48 dol. per 6,5 val. darbdieneį. Tuo būdu savaitinis uždarbis svyruoja tarp 65 ir 82 dol.

Amerikiečių angliakasis šiandien, be to, dar turi ir kitokios naudos. Per metus jam duodama 14 d. atostogų, už kurias gauna 100 dol. algos. Tačiau, be paliovos spaudžiant profesinei sąjungai pasisekė išgauti susitarimą, kuris įpareigoja darbdavį už kiekvieną parduotą toną anglies prof. sąjungos gerbūvio fondui įmokėti po 20 centų. Fondo administracijos išlaidas apmoka pati prof. sąjunga.

Į šį fondą kasmet suplaukia 110 mil. dolerių, ir kiekvienas angliakasis, išdirbęs 20 metų bei sulaukęs 62 m. amžiaus, gauna papildomai senatvės pensijos po 100 dol. mėnesiui. Mirties atveju jo giminėms išmokama 1000 dol. Našlė gauna po 60 dol. mėnesinės pašalpos sau ir po 10 dol. už kiekvieną palikusį vaiką. Jeigu darbininkas nebentena darbingumu, tada jam mokama pašalpos po 60 dol. mėnesiui, jo žmonai — 20 dol. ir kiekvienam vaikui — po 10 dol. (Nukelta į 4 psl.)

„Esu siustas pasauliui gydyti“

(Tęsinys iš praėjusio num.)

Netrukus atėjęs laiškas ketvirtadienio lemtinumą patvirtino: „Išsė ketvirtadienio naktį iškrito iš lovos ir susiėdė koją. Bet dabar ji jau vėl gali vaikščioti.“ Knygininko žmona tuoj patikėjo, kad bedarbis danzigietis tikrai esąs Dievo siustas. Ji nupirko jam bilietą, kad jis galėtų nuvažiuoti į Duisburgą ir gydymą baigti. Kai po kelių dienų „stebukladaris“ išmetė iš buto jos švogeri, kuris neleido jam miegoti, vienamė kambaryje su savo dukterija, ji patikėjo, kad tai esą reikalinga tolimesniam Išsė gydymui. „Kad priepuolį tuoj pat užgniauztų...“

Apie naktinius „gydymo seansus“ tuoj pat sužinojo ir Grōningo žmona. Po vieno naminio kivrčo Grōningas pareiškė savo glogėjai: „Su savo žmona toliau gyventi negaliu. Ji man trukdo.“ Prieš galutinai pameddamas, jis po 20 metų bendro gyvenimo savo žmoną prakeikė: „Tegriebia tave šėtonas!“ Nuo tos dienos vargšė moteris serga sunkiu nervų pakrikimu. Dažuo veidrodžius, nes juose mato ją persekiojančias vyro akis. Kai pro barakelį važiuoja traukinys, suerzintą jos vaizduotei atrodo, kad už sienų siuntta velnių būriai.

„Herfordo mesijas“

Iš Duisburge gyvenančių draugų Herfordo inžinieriaus Hūlsmanno sūnus sirgo muskulų atrofija. Nepagydomai. Buvo pakviestas Grōningas.

Tą dieną Grōningo vardas virto sensacija. Hūlsmannas pavedė jam savo vilą, automobilį, dvarą, o svarbiausia, tapo pirmuoju „Herfordo mesijo“ apaštalu. Tuoj pat reklamos reikalams atsirado specialus menadžeris: Egonas Schmidtas (anno nazim: policijos ryšininkas prie geobelsinės ministerijos). Schmidtas buvo vertas titulo. Jau po kelių dienų ties Hūlsmanno vila stovėjo 170 automobilių, užtvėnkiančių visą judėjimą. Policija bandė atstatyti tarką, Užhipnotizuotieji mokėjo pabaudas ir ne-

judėjo iš vietos. „Dar niekada nebuvau taip įžeistas“, skundėsi policijos inspektorius. Tik Schmidto suorganizuota tvarkdaryų tarnyba pajėgė šiaip taip aptvarkyti minia, kurios neveikė nė policijos funkės.

Grōningo bičiulių draugija

Schmidtas — gabus biznieriūs. Netrukus jis suorganizavo „Grōningo bičiulių ir jo veiklos skatintojų draugiją“. Su einamosiomis sąskaitomis bankuose: „siųskite pinigų ir pasitikiškite Dievu“. Rytais Grōningo būstinėje laikinai išverčia maišus laišku. Kai Schmidto ranka pavargsta nuo pasirašinėjimo, pakvituojant registruotąsias siuntas, prasideda laišku atidarinėjimas. Ant stalo stovi dvi didelės dėžės. Į vieną jų skrenda atsakymai pridėjtie pašto ženklai, į kitą — pinigines aukos. Jų tarpe nemaža ir 20 arba 50 markių banknotai.

Kažkur kažkas (nepažymėtas nei leidėjas, nei leidimo vieta) pradėjo leisti specialų laikraštį „Grōnings Ruf“. Praeitą savaitę daugelyje Vokietijos miestų pasirodė automobilijų voros su plakatais: „Pirmoji knyga apie Grōningą“ jo stebuklus“. Iš automobilijų knygėlės ir pardavinėjamos. 32 puslapiai už 1,— DM. Tiražas — apie 100.000. Praeitą sekmadienį Mānchene buvo suruoštos dvi paskaitos. Į salę per du kartus tilpo 6.000 klausytojų po 3,— DM. Grōningo portretai (didiesio formato nuotraukos) po 10 DM. Ir t. t. Jau ruošiamasi steigti Grōningo partija, kuri pradėtų veiklą politinėje dirvoje...

Tačiau Grōningas palaimina tik tai, kas eina jo „apaštalu“ kason. Jei pasipinigauti sugalvoja ne jo draugai, jis tuoj pat nedvejojdamas sviedžia prakelkima. Kai Mūnchene buvo pradėti pardavinėti sidabrinio popierio gumuliukai, pavadinati „Grōningo kamuolėliais“, jis viešai deklaravo: „Nepirkite, nes gumuliukai yra velnio apsėsti!“

Poes atmosfera

Vakarais Grōningas sėdi viloje ir kalbasi su savo ištikimaisiais. Čia viešpatauja ti-

rimni ir vokiečių policija nežaidžiama.

Vesdami nuolatines derybas su policininkais dėl netvarkingo važiavimo, su mafūninkais — dėl avizų maišelio, su viešbutininkais — dėl arklėio apnakvinimo, su kalviais — dėl savaitinio pakauistymo, slinkome — dėl pietus Saksonijos keliais, kurie knibždejo tokiomis kaip mes keliauninkais su placiais užsimojimais ir tušiom pinigimėm.

Tų laikų Vokietija sirgo kelionių karštilige: pėsti, dviračiais, stumdami ar traukdami rankinius vežimėlius jumi ir seni judėjo į tenai, kur citrinos žydi. Vienas šiaurinės Vokietijos dailininkas net gi mus užtemdė savo susisiekimo priemonės originalumu: su žmona ir sūneliu sėdėjo lengvame vežimėlyje, kurį traukė du entuziastingi Bernardinų veislės šunės.

— Italija!

— Graikija! — dažniausiai skambėdavo

tų saulėtų traukos paukščių atsakymai. Be žigonų, cirklininkų ir kromėninkų, tuometinės Vokietijos vieškeltų maloniais patarnavinimais plačiai naudojami ir kitokio plauko keliautojai: smogiamieji rudmarškiniai ir komunistų būriai, kurių tarpuose važiuodavo sunkvežimiai pilni apsiginklavusių policininkų. Tai buvo triukšmingi turistai, kuriuos sutikę, mes, grynijo keliaavimo meno atstovai, ragindavom skubiai savo arkliauką, kuris jau iš už kalno išgirdęs internacionala arba Horst Veselio dainą, pastatydamo ausis ir patsai sukdamo į kitą kelmą, nes gerai žinodavo, jog iš tų dviejų debesų kiekvieną akimirka gali trenkti žaibas.

Jaukiame, kaip Dievo užantyje Dresdeno mieste (anzina ant šį duok jom Viešpatiel) mano kompanijonas, nepataisomas futū-

Griz's is anapus pasakoja (12)

2 metai pakeliui

Prasidėjo taip labai belaisvių laukiami 1948 metai, bet nesimato, kad Stalinas pildytų savo duotąjį pažadą — paleisti visus belaisvius. Vėl prasideda bėgimai, nes daugelis neviltingai sako: žūti nelaisvėje ar būti pakely užmuštam — vienas ir tas pats, kas nerizikuoja — nelaimi. Rudenįop kai kurios tautinės grupės pradeda streikuoti ir nebeiti darban. Kartu su kitais streikavo ir olandai. Tuokart stovykloje jų buvo per 50 žmonių. Bet po kelių dienų iš jų pačių atsirado išdavikas ir streiko organizatorius išdavė emvedistams. Pasekmė: vienas nubaustas 25, kitas — 15 metų priverčiamųjų darbų stovyklos.

Geriausiai laikosi ispanai. Iš jų MVD nieko nepesė. Jie eina dirbti tik į duonos kepyklą. Jeigu siunčia kur kitur — jie neina. Ir iš kitų stovyklų išgirstame, kad mėginama streikuoti ir tenai. Dažnai stovykloje per patikrinimą viešai skelbiama, kad tie ir tie už belaisvių kurstymą ir nerimo kėlimą nubausti po 5, 10, 15 ir 25 metus priverčiamųjų darbų stovyklos.

Apie rugsėjo mėnesį sargybinių būriai sustiprinami ir visa tvarka pagriežtinama, skelbiami įsakymų įsakymai apie drausmę ir tvarką, iš belaisvių reikalaujama karinės drausmės. Reikia sveikinti ne tik rusus karininkus ir eilinius, bet ir įvairius stovyklos pareigūnus belaisvius. Bet belaisviai ir tai maža tekreipia dėmesio. Podažnėja ir kratos stovykloje, jų metu atimnėja ne tik bet kokius įrankius, bet išlupinėja ir vintis iš sienų, ant kurių belaisviai kabinėdavosi drabužius ar katiliukus.

kra Poes atmosfera.

— Kaip ten buvo su tuo medžiu? — užveda kalbą pats Grōningas.

Pirklys Brinkmannas pasakoja:

— Kai aš paprašiau pagelbėti vienam mano draugui, jis nenorėjo eiti. Tačiau vėliau vis dėlto nuėjo. Atėjus į kiemą, jo žvilgsnis nukrypo į vieną sukumpusį medelį. Grōningas parodė jį ir paklausė, kas tai per medis esąs. „Obelis“, — buvo atsakytą. „Ne, tai velnio medis. Iš to medžio visos ligos ir velnio apsėdimas apsėda visus aplinkui gyvenančius. Medį reikia nukirsti.“ Paskui jis mūrinėje tvoroje parodo vieną plytą. Ties ta vieta reikia kasti. Žemėje būsianti šaknis. Ją reikia nukirsti kirviu. Tada velnias iš medžio išsisąs. Ir tikrai, atkasus žemę, rasta medelio šaknis.

— Grįžtant namo, Grōningo nervingumas vis didėja. Staiga jis sušunka: „Suk dėšinėn ir sustok! Mus vežasi velnias.“ Tikrai, atsikukę pamatome žmogelį, važiuojantį jaučiais. Jis pravažiuoja pro šalį juokdamasis. Kiek toliau staigus posūkis. „Dabar velnias stovi už posūkiu“, pranašauja Grōningas. Pavažiavę posūki, matome žmogų su vežimu sustojusį. (B. d.)

Ar gali būti?

* Užsienio pasą ir vizą vienam šuniui šiomis dienomis iškilmingai įteikė Bulgarijos vyriausybė. Mat, per geležinę uždangą prasiveržti sunku ne tik žmonėms, bet ir gyvuliams. Šuns savininkas, JAV karo atache, dešimtį dienų sukęs galva, kaip šunį išsivežti, pagaliau paprašė šuniui išduoti pasą. Bulgarijos vyriausybė jo prašymą patenkino. Šuns vizą taip pat iškilmingai ir rimtai užantspaudavo ir pasienio kontrolė.

* Filmų artistas J. Tayloras labai nusivylė, aplankęs vieną savo draugę, susi-

žeidusią automobilio katastrofoje. „Ji visai nepanaši“, skundėsi jis. Tačiau tik kitą kartą nuykęs ligonin, jis pastebėjo, kad pirmąjį kartą rožiu puokštė buvo nunešęs visai kitai ligonei.

* 280 frankų ožka jau buvo suvirškinausi, kai vienas Saventheimo ūkininkas praprovė jos pilvą. Lesindamas vištas, jis pametė savo piniginę su dokumentais. Po kelių dienų, šalia ožkos radęs dalį dokumentų, nusprendė, kad ji bus tą piniginę suėdusi. Paploves ją, pilve rado dar nesuvirškintą piniginę su 620 frankų.

Išsintį vežimą ir pavežioję prahiečius po sporto stadioną vėl turėjom pinigų iki pasiekiant Viena.

Nors ir prie austrų sienos plėvesavo raudona-balta-raudona vėliava, bet po kelių savaitių atvažiavus į Viena, tenai pamatėm, jog iš vėliavos baltasis dryžis buvo dingęs ir visas miestas buvo pasipuošęs tikrai raudonom spalvom. Tai buvo raudonosios Vienos laikai (ar ir dabar vargšė Austrijos sostinė nepakeitė savo nuomonės?). Mes, pasirodė, pataikėm į — Internationales sozialistisches Jugendtreffen — iškilmes. Išvarkėsus sustoję vieno priemiestinio viešbučio kieme ir kritę lyg negyvi savo vežime, ant rytojaus buvom pažadinti triukšmingo sąjūdyje; aplink mus suivinėjo jaunuoliai su raudonais raiščiais ant rankovių ir miela, bet mums visiškai nesuprantama vieniečių tarme, kažką entuziastingai aiškino. Akis atplėšė, mes pirmiausiai pastebėjom, kad nuo mūsų vežimo buvo dingusi Lietuvos tautinė vėliavėlė, nors ir joje be kitų dviejų buvo ir raudona spalva. Jaunuoliai įkinkė arkliauką ir, patys paėmę vadelės, mus nuvežė į duonos fabriko Hammerwerke kiemą, tenai mus įkurdino, pavaišino ir kišenę prikimšo nemokamų kortelių į kinus, teatrų ir biliotų knygėlių važinėti Vienos tramvajais. Ant rytojaus Arbeiterzeitung'o pirmame puslapyje pamatėm nustebę savo vežimo ir arkliauko nuotrauką parašais: Mūsų idėjos draugai, nežinėdami persekiojimų ir kelionės vargu, atliko 2000 kilometrų kelią iš Lietuvos į kongresą ir t. t. Įvykiai užbėgo mums už akių ir mums nieko kita neliko, kaip vaidinti raudonuosius ir leisti įkisti į atlapo skyles kongreso ženklelius. (B. d.)

Europos Tarybos posėdžiai Strassburge

Nuo rugpjūčio mėn. 8 d. iki rugsėjo mėn. 8 d. Strassburge pasėdėjo Europos Tarybos atstovai. I Europos Tarybos posėdžius buvo nuvykę ir lietuvių delegacija, susidedanti iš Dr. S. Bačkio-pirmininko, ir narių-kun. J. Krivicko ir adv. Balio Paramsko. Delegacija veikė VLIKO ir Laikinės Lietuvių Tautinės Europos Sąjūdžio Tarybos vardu.

Dr. S. Bačkis, delegacijos pirmininkas, Eltos bendradarbiui, dar tik posėdžiams prasidėjus pareiškė: „Negali būti jokio abejojimo, kad Lietuva, jei nebūtų okupuota, įeity į Europos Tarybą ir joje dalyvautų. Dėl to mes ir laikome savo pareigą tą mūsų tautos valią pareikšti. Mes apgailestaujame, kad ne dėl mūsų kaltės negalime dalyvauti Europos Taryboje ir tikimės, jog tuojau, kai tik sąlygos leis, Lietuva galės Europos Taryboje dalyvauti. Konkretiai ligi šiol niekas nėra daręs žygių, kad Lietuva būtų priimta į Europos Tarybą, nes tos Tarybos statusas ir reguliavimas neleidžia Lietuvai, dabartinėmis sąlygomis, būti priimtai į Europos Tarybą, kaip lygiai ir visoms kitoms tautoms, esančioms už geležinės uždangos. Visų kitų tokių pat tautų, Europos Tarybos atžvilgiu nusistatymas yra toks pat, kaip ir mūsų. Visi darome visa, kad vienoki ar kitokiu būdu Sovietų Sąjungos okupuoti kraštai, galėtų Europos Taryboje dalyvauti“.

Delegacijos pirmininkas, paklaustas apie skirtumus tarp Europos Tarybos ir Europos Sąjūdžio, atsakė: „Europos Tarybą sudaro du organizmai: Ministerių Kabinetas ir Patariamasis Europos Seimas. Ministerių Kabinetas įeina tik valstybių, Europos Tarybos narių, užsienio reikalų ministeriai. I Seimą įeina tu kraštų parlamentų nariai, pačių parlamentų rinkti arba vyriausybės paskirti. Kiekvienam kraštui jų skaičius nustatytas. Dabar I Seimą įeina iš viso 98 parlamentarai, gi Europos Taryboje yra tik 12 valstybių. Žodžiu, Europos Taryba yra valstybinis ir tarpvalstybinis reikalas, gi tuo tarpu Europos Sąjūdis yra visuomeninis tarptautinis dalykas. Čia visi reikalai tvarkomi ne valstybių vardu, bet viešosios opinijos ir visuomenės vardu. Praktiškai, norint tapti Europos Sąjūdžio nariu tautiniu mastu, reikia sudaryti Tautinę Europos Sąjūdžio Tarybą ir prašyti, kad Tarpvalstybinis Europos Sąjūdžio Vykdomasis Komitetas priimtų tokią Tarybą nariu“.

Paklaustas delegacijos pirmininkas ar Europos Taryboje ir Europos Sąjūdyje dalyvauja Lietuva, Latvija ir Estija, atsakė: „Tiek Europos Taryboje tiek Europos Sąjūdyje nei Lietuva nei Latvija nei Estija dar nedalyvauja. Yra daromi žygiai, kad dalyvavimas būtų palankiai išspręstas. Nežiūrint Europos Tarybos Statuto ir reguliavimo, gal bus surasta kokia išeitis, leidžianti pavergtoms Europos tautos Europos Taryboje dalyvauti. Dalyvavimas Europos Sąjūdžio organizacijoje praeis lengviau, negu Europos Taryboje“.

Šventė sargybos būryje

Munsteris (Lager). Rugsėjo 8 d. iškilmingai paminėjo ir vienas čia sargybą einas C.M.W.S. lietuvių būrys. Nors lietuvių sargybiniai čia kartu gyvena su lenkais, jie, vadovaujant naujam atkeltam energingam būrio vadui Br. f./sup. Mileičiui, savo tautos šventę paminėjo tikrai gražiai.

Skoningai išpuoštoje salėje susirinko visas būrys, kur buvo pakviestas ir lenkų atstovas. Būrio vadas tarė įžangos žodį ir už Lietuvos laisvę žuvusieji buvo pagerbti minutės susikaupimu. Vėliau būrio vadas kalbėjo apie Vytautą D. ir rugsėjo 8 d. reikšmę. Kalbėjo ir lenkų atstovas, linkėdamas Lietuvai greitai laiku atgauti nepriklausomybę. Pabaigai buvo sugiedotas tautos himnas. Vyrai išsikirstė pakelta nuotaika. J. Leščinskas.

Kaip gyvena amerikiečiai darbininkai

(Atkelta iš 3 psl.)

Tasai pats fondas apmoka gydomosi išlaidas, vaistus, plauciu-dulkų tyrimus ir p.

Jungtinė automobilių darbininkų profesinė sąjunga

Šiai sąjungai priklauso daugiau negu 1 mil. darbininkų, dirbančių automobilių, lėkuvų ir žemės ūkio mašinų gamyboje. Prieš dešimtmetį tebuvo pastebima vos pirmosios profesinės organizacijos žymės šioje milžiniškoje pramonės šakoje, tačiau nuo 1937 m. buvo padaryta labai didelė pažanga. Tiesioginės priemonės ir atkaklus sėdėjimo streikai per kelis mėnesius subūrė didelę organizaciją. Ir nuo to laiko beveik nebėra automobilių darbininko, kuris nepriklausytų profesinei sąjungai. Toks staigus pasikeitimas buvo galimas tik dėl to, kad didžioji šios pramonės darbininkų dalis yra susisipietusi apie automobilių miestą Detroitą. Kova pasirodė laimėta, kada prof. organizacija galėjo tenai įkelti koją.

Automobilių gamyba yra tipinga pagal masinės gamybos principus dirbančiai moderniai pramonei, nors tik ketvirtis darbininkų dirba prie slenkiančios juostos. Pats darbas yra dideliu mastu specializuotas ir mechanizuotas, ir visoje pramonės šakoje nėra labai medžiškas kiekis kvalifikuotų specialistų.

Slenkančių juostų greitis šiandien nustatomas specialiose konferencijose, o profesin-

Rugpjūčio mėn. 26 d. buvo pradėtas organizuoti Europos Sąjūdžio Centralinės ir Rytų Europos Sekcija. Centralinės ir Rytų Europos sekcijos pirmininku yra Didžiosios Britanijos parlamento narys Harold Mac Millan. Jis buvo priėmęs lietuvių delegacijos narių kun. J. Krivicką. I jo klausimą, kodėl Lietuvos Latvijos ir Estijos vardai neįrašyti į kūriamos Centralinės ir Rytų Europos Sekcijos komunikatą, atsakė, kad tas tautas laiko lygioje padėty Europos Sąjungos atžvilgiu, kaip ir kitas prispaustas tautas: Bulgarus, Vengrus, Lenkus, Rumunus, Čekoslovakus, Jugoslavus ir kad svarstė jų reikalus ir galės cituoti jų vardus, kai tik bus sulauktas jų tautų nusistatymas, ar jos nori būti atskirai ar visos kartu atstovaujamos Europos Sąjūdyje ir kūriamoje Centralinės ir Rytų Europos Sekcijoje.

Reikia pripažinti, kad i pabaltiečių atstovavimą įnešė kiek paliaivos estų veikėjų (iš Švedijos) iniciatyva padaryti žygiai. Jų ėjimais galėjo susidaryti išpūdis, kad pabaltiečiai nori būti vieno atstovo atstovaujami ir kad pabaltiečiai turi kelis Europinio judėjimo komitetus. Visi šie reikalai buvo aptarti ir aiškiai nusistatyta, kad kiekvienas Pabaltijo kraštas į Europos Sąjūdį ir į Centralinės ir Rytų Europos Sekciją įeina atskirai. Ir rugsėjo mėn. 6 d. kun. J. Krivickas įteikė Europos Sąjūdžio Vykdomojo Komiteto pirmininkui Duncan Sandys galutinai susiformavusio lietuvių

Europos Sąjūdžio Vykdomojo Komiteto raštą, kad lietuviai būtų priimti į Europos Sąjūdį. Ponas Duncan Sandys ta proga pareiškė, kad lietuvių ir kitų baltų reikalai jam nėra svetimi, bet priešingai, jį labai interesuoja ir yra artimi prie širdies. Atsiveikindamas mūsų delegatą prašė perduoti lietuvių Europos Sąjūdžio Vykdomajam Komitetui ir Tarybai, o taip pat ir visiems lietuviams, širdingiausias jo sveikinimus, jo džiaugsmą, kad lietuviai nori įstoti į Europos Sąjūdį ir įsijungti į didžiąją besivienijančių Europos tautų šeimą, kas ateityje baltams ypatingai gali būti naudinga.

Šis lietuvių prašymas priimti į Europos Sąjūdį greičiausiai bus svarstomas ateinančiam posėdyje, kuris įvyks lapkričio mėn. Lietuvių Europos Sąjūdžio Vykdomajam Komitetą sudaro: Vaclovas Sidzikauskas (pirms.), J. Brazaitis ir Juozas Kaminskas (vicepirmininkai), Bronius Bačiulis (sekret.) ir Balys Gaidžiūnas (narys). Lietuviai iš pabaltiečių yra pirmieji, paprašiusieji priimti į Europos Sąjūdį.

Bendrai, Europos Tarybos posėdžių metu, buvo eilė progų kelti dabartinę Lietuvos ir lietuvių padėtį. Apie Lietuvą, da bartinę žiaurią okupaciją ir tremtinius, delegacijų nariams buvo išdalyta atitinkamos literatūros. Lietuvių delegacija, kiek tik sąlygos leido, labai energingai savo uždavinius vykdė ir Lietuvos reikalus kelė.

ELTA

Emigracijos kvotoje dar 40.000 laisvų vietų

Latvių Centrinio Komiteto delegacija šiomis dienomis lankėsi Frankfurte pas DP komisijos koordinatorių Mr. E. Squadrillį, iš kurio patyrė eilę naudingų informacijų emigracijos į USA reikalais. To pasikalbėjimo duomenis naudojame iš latvių laikraščio „Latvija“.

Apie dabartinę emigracijos į USA eigą latvių tremtinių atstovas Mr. E. Squadrillis suteikė šias informacijas — Vyr. DP Komisija Washingtono dar tebeprima garantijas ir kada tas darbas pasibaigs, šiuo metu dar sunku pasakyti. Tačiau jau spėjimu, šiuo metu jau užregistruota garantijų, liečiančių arti 200.000 asmenų. Nors tuo skaičiumi kvota eina prie išsėsimio, tačiau komisija naujas garantijas registruoja turėdama galvoje, kad tam tikras nuomimis garantijų lieka neišnaudota dėl emigravimo į kitus kraštus, dėl ligų, skryginių ar kitų priežasčių. Numatoma, kad be gavusių jau garantijas, dar būtų galimybė išskelauti apie 40.000—50.000 asmenų. Dalis šios kvotos paskirta bažnytinėm organizacijom. Kurių garantijas Washingtono komisijoje jau įregistruotos, tie gali tikėtis jas pilnai įgyvendinti.

Paklaustas apie DP įstatymo pakeitimą, Mr. Squadrillis paaiškino, kad įstatymo pakeitimo projektas kongreso nėra atmetas ir tikimasi, kad jis bus priimtas dar šioje sesijoje. Tačiau užtikrinti dėl to taip pat niekas negali. Jei įstatymo pakeitimas įvyktų šioje sesijoje, jis galėtų būti ir realizuojamas, tačiau jo atidėjimas susidurtų su IRO likvidacijos terminu, o tada emigracijos galimybės būtų jau problema-tiškesnės.

Liečiant atsitikimus, kai Grohno stovykloje pareikalaujama iš vyresnio amžiaus žmonių papildomų garantijų, Mr. Squadrillis aiškina, jog tai tikrai pasitaiko, nors ir retais atsitikimais. 1000 dolerių papildoma garantija reikalaujama iš žmonių, dėl kurių kyla abejonių, kad nuvykę jie gali virsti visuomenei našta. Ši klausimą sprendžia USA imigracijos komisija Grohne. Šiuo klausimu nėra nustatyta nei amžiaus nei darbingumo riba.

Plačiau sustojant ties klausimu, liečiančiu atmetamas bylas, Mr. E. Squadrillis aiškina, kad komisijoje daroma viskas, kad tokių bylų būtų kuo mažiau. Bet to visiškai išvengti nesą galimybių, nes paskutinį žodį taria Grohne. Iki šiol iš 80.000

iškeliavusių žmonių tik 30 buvo galutinai atmeta. Tačiau dažnai pasitaiko, kad Grohne kai kas ilgesniam laikui sulaukimas, kol paaiškėja išaiškintini dalykai, ar papildoma trūkstanti duomenys. Paprastai, kelių tūkstančių išvykstančiųjų masėje, Grohne randasi apie 300 tūk. sulaukity. USA vyriausybės imigracijos departamentas gali pareikšti abejonių dėl kiekvieno įkeliavusio. Papildomo tyrimo duomenis gali būti ir nepaaiškinami, nors gerai suprantams atmetusių noras sužinoti, kame sulaukymo priežastis. Visais tais atvejais, kai informacijų išdavimas nekludod priežiūros organų veiklos, tos žinios suteikiamos, kaip pvz., kriminalinių nusikaltimų atvejais, priklausymas nacionalistai-aliu organizacijoms ir pan. Mr. Squadrillis pabrėžė, kad atitinkamos institucijos stengiasi visus atmetimo atvejus nuodugninti iširti. Yra žinoma, kad ikišiolinėje praktikoje pasitaikė ir klaidų ir neapsižiūrėjimų, tačiau visos klaidos būvę atitaisytos.

Galop Mr. Squadrillis nurodė, jog ir latvių tarpe pasitaiko daug apskundimų, bereikalingai kliudančių emigracijos eigą. Tačiau kartu jis pabrėžė, kad tu skundų reikšmė kai kas per daug išpučia. Skundas tenka iširti ir tai sukludod emigraciją, tačiau tenka pabrėžti, jog USA atitinkami organai tuos skundus nuodugnai tiria ir tuo pačiu neteisingi skundai nustoja savo prasmės. Pirmoje instancijoje bylą atmetus, yra galimybė apeliuoti iki vyr. DP komisijos Frankfurte imtinai.

Nenaudingai eikvojama darbo jėga

Australų dienraštis Smith's Weekly aštriai puola Australijos įkurdinimo ministerį Calwelį ir imigracijos departamentą už nenaudingai išnaudojamą naujų imigrantų darbo jėgą. Laikraštis rašo — „Kai tik atplaukė pirmas laivas su DP, Calwelis reikalavo jiems rodyti simpatijas ir surpatimą. Tuo pat metu imigracijos departamentas atsakingas už didžiausią darbo jėgos nenaudingą aikvojimą, koį tik Australija yra mačiusi. Calwelis, besisielodamas, kad atvykusiųjų jausmai nebūtų įžeisti, ragina juos vadinti naujaisiais australais. O tuo pat metu jo politika suardė šeimais ir privertė tūkstančius žmonių dirbti 2 metus tokį darbą, kurio jie nei nori nei sugeba įveikti. Imigrantai su technika paruoštimi ir praktika, kuri mums taip naudinga, kad galėtų paremti savos pramonės vystymosi eigą, priverčiami dirbti tokį darbą, kur jų pajėgos ne tik neišnaudojamos, bet ir bereikalingai išsekvojamos...“ Laikraštis paminai keletą atsitikimų, kai pvz., gabūs architektai neprileidžiami prie savo profesijos darbo, nors jų jauchiamas didžiausias trūkumas.

Pats ministeris Calwelis tuo tarpu yra parašęs brošiūrą „Imigracijos politika ir progresas“, kurioje nurodo, kad natūralus australų priauglis yra nepakankamas, kad sparčiau pakelti kontinento vystymąsi. Jis pripažįsta, kad britų kilmės imigrantai būtų naudingesni, tačiau jų vienų nepakanka. Apie DP Calwelis rašo, jog jie žymiai sumažinę namų ruošos darbininkų trūkumą, pakėlė statybių medžiagų gamybą, išgelbėję derlių nuo sunykimo, pagelbėję statyti kelius ir geležinkelius.

Regis, ponas ministeris turėtų ir daugiau ka parašyti, jei leistų naujiems ateiviams dirbti tuos darbus kurie ir kraštui naudingi, ir kuriems patys ateiviai yra ilgus metus ruošęsi ir pribrendę.

Išvyko Alė Kalvaitytė

Blombergas. Žinomoji Kauno operos solistė Alė Kalvaitytė šiomis dienomis išvyko su šeima Amerikon. Tai paskutinė menininkė iš buv. gausios Blombergo lietuvių menininkų šeimos. Pažymėtina, kad ir šiais ir praėjusiais metais Alė Kalvaitytė gastroliavo Anglijoje, o per 4 darbo metus visose trijose Vokietijos zonomose yra davusi ar dalyvavusi 285 koncertuose. Gerbiamajai dainininkei daug sėkmės užjūriuose! Jos liūdi ne tik Blombergas... St. Tam.

Lietuvis

Dvi ambicijos

Istorija, teigiame, susideda iš istorijėlių ir ambicijos... Vadinasi, juo daugiau tautos gyvenimas yra jos gabų ir drąsių vaikų žygdarbiais nusagstytas, juo daugiau tauta per juos, toli nuo vidutinio tautos nario lygio nušokusius, yra išgyvenusi ir sužmėjusi visokių visokiųjų istorijėlių apie jų drąsą, nenorą nusilenkti palkajai dienos kasdienybėi, apie jų sugebėjimą, pranašiskomis akimis į tolimą ateitį įžvelgti, — juo jos istorija yra turtingesnė, didesnis jos įnašas į „tai“, kas skiria žmogų nuo gyvulio, laisvą nuo vergo. Tai tinka tautoms, kurios turi savitą kultūrinį ar tautinį veidą, kaip graikai, romėnai, prancūzai, anglai ir kas, atrodo, jau bręsta amerikiečiuose.

Šis teigimas taikant jį mūsų tautai, yra labai prasmingas. Juk didžioji, drąsioji mūsų tautos ambicija, prasiveržusi pirmųjų Gedimainičių veikloje ir žygiuose, suprasta ir tinkamai lometinės aplinkos įvertinta ir paremta, sudaro mūsų istorijos pagrindą ir tą šaltinį, iš kurio visi mintim, dabar mintam, net stiprybė semiam.

Be šios ambicija, mūsų tautos didžiausias ir veik vienintelis pasididžiavimas, nuostabią pražydusi su Vytauto asmeniu, tarytum pranyko. O jai išnykus mūsų tautos gyvenimas lieka be istorijėlių... ir kas keisčiausia, kad ne tik sveikiems, bet ir dažnam, mažiau savo praeitį pažįstančiam lietuviui, atrodo, jog nuo Vytauto iki XIX amžiaus, mes iš viso savitos istorijos neturime.

Be to klaida! Mes ją turim, bet tai yra beveik visos tautos neryški istorija, nes iš to laikotarpio negalime paminėti (arba, kad ir turėdami, neminime) tų, kurių darbai tauta gali didžiuotis, neturime sukeliančios tautinę savigarbą medžiagos paskaitoms, neturime ką įdomaus ar ryškaus papasakoti savo vaikams ir juos drąsiųjų pavyzdžių naujos drąsos mokyti.

Juk ir tame laikotarpyje, kaip ir anksčiau ar vėliau, lietuviai gimė, mirė, valgė, gėrė, kovojo dėl aukštesnių vietų ar turto ir pagal užimamą padėtį prideramos pagarbos sau reikalavo. Eilinio tų laikų piliečio akimis žiūrint — visko buvo. Bet šiandien, žvelgdami atgal, mes nematom tautai naudingos ir drąsios minties. Jos nėra, nes nebuvo sąmoningos aukos, tikros ambicijos nebuvo... Mažos dvasios lietuviu surašyti raportai, išspręstos bylos, sužymėti mokesčiai duoda medžiagos istorijos tyrinėtojui, bet istorijos, tikra žo žodžio prasme, nekuria.

Sitokio reiškinio akivaizdoje kyla klausimas, kodėl tarp visų krikščioniškų ir tarp ypač katalikiškų tautų mes vieninteliai, turėdami tokią valstybę ir jai tolygias progas pasireikšti, vis dėlto nesugebėjom turėti savo ryškios istorijos?

Tai įvyko todėl, kad, jau visai aišku nuo kada, imta persekioti pirmosios ambicijos atstovus ir garbinti mažą, lygus elgesio lietuvi. Šis, kad ir gerai atliktas, jam pavestas pareigas, nepasizymėjo nei minties, nei sprendimo laisvės, o ypač jam stigo drąsos, lygiai kaip jam trūko aiškaus supratimo, kas tai yra tikroji politika. Be to, jau iš prigimties, jam trūko charakterio. O be charakterio jo ryškiausieji atstovai pasizymėjo lygiai begaline ir lygiai nesuvaldoma, bet jau visai kitais rūšies ambicija.

Jeigu pirmoji, kartais, o gal ir per dažnai, su sunkiai suvirškinamu entuziazmu stumia su savim visą tautą į jai priklausomas pozicijas, tai antroji, įsikandus šaukdam, kad mes atsargi, rami, suprask liurbių, tauta, stumė ir stumia mus į paskutines tarp tautų eiles.

Pirmosios ambicijos žmonės, nors ir turėdami iš Aukščiausiojo leidimą kilti, pravardžiuojami egoistais, karjeristais, ir tik jiems ir jų kartai išmirus jie pradami garbinti, jiems statomi paminklai. Be to intuityviai žinome, kad šioji ambicija, jei nėra tikro gabumu pagrįsta, tėra tik kenksminga jos turėtojui, nes sukelia aplinkoje tik pašėpą ir paūkota. Bet net ir tokia, atėičiai, vis dėlto palieka gaivinancio moralinio skersvėjo išpuđį.

Antrosios ambicijos ryškiausieji atstovai, nenorėdami prisipažinti, kad prigimtis jiems pagailėjo tikrųjų gabumų, tuo pačiu užkirsdama kelią į vadovavimą, veržėsi, kad ir lietuviški, bet nesveikų jėgų remiami, pirmyn, aukštin... Valdžios pasieke, visų savo darbu ir elgesiu skelbia tautai pragaistingiausia dėsni: niekas neprivalo nei daugiau, nei kitaip judėti ar galvoti, kaip mes. O jei mes ir negalvojam ir nejudam taip, kaip tautai sveika ir reikalinga — vis tiek tylėkit.

Net paviršutiniškai stebint praeitį ir dabartį, aišku, kad toji antroji ambicija visuose savo laipsniuose tautai yra kenksminga. Juo ji didesnė, juo ji labiau užmaskuota, tuo pačiu pražūtingesnė tautai ar visuomenei.

Šiandien, baigiantis mūsų tremties pirmajam laikofarpiui, jau galime padaryti trejų, praėjusių metų balansą. Rezultatai? — Kas kaltas? Mes visi. Ir aš, ir tu, skaitytojau... nes mes visi, vis dar daugiau pasitikim, labiau remiam antrosios, o ne pirmosios ambicijos lietuvi. Užmiršdami, kad turim ne tik sau patogumų ieškoti, bet ir galvoti apie tuos, kurie mūsų darbus tęs ir juos teis, o mums išmirus vadinsis — LIETUVIŲ TAUTA. J. DEVIKE.

Nusizudė deportuojamas lietuvis

„PASTOVIAI“ NEPAJĖGUS DIRBTI

Tik dabar mus pasiekė tikslesnės žinios apie tragišką Australijos lietuviu Stasio Bartušio mirtį. Jis nusizudė š. m. liepos m. 17 d. nusiskandindamas Melbourne uoste. I savo pasiteiravimą Australijos Lietuvių Draugijos centro valdyba gavo platų Emigracijos ministerijos sekretoriaus T. H. E. Heyes paaiškinimą, kuriame tarp kitko teigiama, kad Stasys Bartušis nebuvo deportuojamas į Lietuvą, o tik buvęs grąžinamas į Vokietiją IRO globai dėl savo sveikatos stovio. Rašte dėstoma: „Atvykus jam į Australiją, buvo nustatyta, kad jis yra apimtas fizinės ligos, kuri pagal kompetentingų gydytojų nuomonę, padarė jį visiškai ir pastoviai nepajėgiu užsidirbti Australijoje pragyvenimą. Turint galvoje, kad Bartušis Australijoje neturi giminių, kurie galėtų juo pasirūpinti, ir kad jis negalėjo būti apripintas invalidumo pensija daugelį metų, buvo nutarta jo paties labui gražinti jį IRO globai. IRO neseniai įvedė medicininę repatriacijos programą (m. p.), kuri apima globą ir aprūpinimą išvietinto asmens, kurio sveikatos būklė

neleidžia įsikurti kituose kraštuose. Kadangi Mr. Bartušis buvo patekęs į tokią kategoriją, nors tai ir nebuvo nustatyta jam tik ką atvykus į šį kraštą, IRO sutiko su jo gražinimu ir apsiėmė teikti jam globą. Kai šis reikalas buvo išaiškintas Mr. Bartušiu, jis savo norų sėdo į laivą „Nelly“ grįžimui į Vokietiją. Nelaiminga Bartušio mirtis yra tikrai apgailėtina. Esu tikras, kad Jūs sutiksite, kad šiose aplinkybėse padaryti žygiai siekė paties Mr. Bartušio gerovės“.

„The Sydney Daily Herald“ š. m. liepos 21 d. savo laišku skryriuje paskelbė L. E. Dixono laiška, kuriame jis nesigaili karčių priekaištų imigracijos įstaigom. Atrodo, kad visas šitas atsitikimas toli gražu nekamba už Australijos įstaigų žmoniškumą. Šiaip ar taip Australija gavo keletą tūkstančių lietuvių darbininkų ir jei jų tarpe atsiradod vienas negalintis dirbti, Australijos įstaigos neturėjo skubintis su jo išdavimu „IRO repatriacijos programai“.

PRANEŠIMAI

Menininkų dėmesiu

Šių metų rugsėjo mėn. 2 d. įvykusiame INCOPORE menininkų posėdyje, kuriame dalyvavo lietuvių, latvių, estų, lenkų, vengrų ir bulgarų atstovai, buvo nutarta suruošti Vokietijoje, Italijoje ir kitur DP menininkų darbų parodas. Jeigu bus gauta IRO parama, sekančiais metais nuo gegužės iki spalio mėn. numatyta panašią parodą suruošti Venecijoje. Visi menininkai, esantieji čia Vokietijoje ar jau kur nors išemigravusieji, norintieji šioje ar panašiose parodose dalyvauti, eksponatus siunčia ar platesnių informacijų reikalų kreipiasi sekantiu adresu:

G. L. De Baranyay, München, Pinzenauerstrasse 28.

Bibliografiniai reikalai

Lietuvių Bibliografijos Taryba, veikusi Memmingene (Bavarija) nuo 1945. XI. 11 d. iki 1949. VI. 28 d., perkelta į Jungtines Amerikos Valstybes ir įsikūrė prerijoje apie 130 mylių į pietus nuo Čikagos, ties Danville's miestu. Dabartinis Tarybos

adresas yra toks:

Mr. Aleksandras Ružancovas, Lithuanian Bibliography Service 203 Madison Street Westville, Ill. - USA.

Taryba prašo visus leidėjus Europoje, Amerikoje ir Australijoje ir toliau siuntinėti Tarybai leidžiamas knygas, brošiūras ir laikraščius ir t. t. Tarybos biuletenis „Knygų Lentyna“ bus leidžiamas ir toliau Memmingeno LTB Apylinkės Komiteto. Šiuo laiku rengiamas spaudė 6-8 Nr (š. m. birželio - rugpjūčio mėn.).

Viešas pareiškimas

Šiuo viešai pareiškiu, kad aš, gyd. Jankauskas Benediktas, su savo žmona Sirutavičiūtė — Jankauskai Irena po vedybų kartu negyvenu ir laikau save atsiskyriusiu ir atsipalaidavusiu nuo visų šeimyninių ryšių iki teismo skyrybų paskelbimo.

pas Benediktas Jankauskas Bremen-Vegesack, Lager Grohn, 1949 m. rugsėjo 11 d.